

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-R-072-45/07

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 18 grudnia 2007 r.

Pan

Prof. dr hab. Andrzej Rzepliński

Kierownik Katedry Kryminologii

i Polityki Kryminalnej

Uniwersytet Warszawski

ul. Podchorążych 20

00-721 Warszawa

Szanowny Panie Profesorze

W związku z Pana pismem z dnia 3 grudnia br. uprzejmie informuję, że z zadowoleniem przyjąłem wiadomość o utworzeniu Porozumienia na rzecz wprowadzenia OPCAT. Chciałbym serdecznie podziękować za propozycję współpracy i zaprosić Pana Profesora oraz pozostałych członków Porozumienia na spotkanie. Jeżeli nie kolidowałoby to z Państwa obowiązkami proponuję, aby odbyło się ono w dniu 8 stycznia 2008 r. o godzinie 13 w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich na ul. Długiej 26 w Warszawie.

Odnosząc się do treści Pana pisma, należy zaznaczyć, że Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r., wszedł w życie 22 czerwca 2006 r. (zgodnie z art. 28 ust. 1 OPCAT). Data ta jest również dniem wejścia w życie Protokołu w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym, w dniu 22 lipca 2007 r. minął termin, do którego władze państwowe były zobowiązane wyznaczyć bądź utworzyć jeden lub kilka niezależnych krajowych mechanizmów prewencji, w celu zapobiegania torturom na poziomie krajowym (art. 17 OPCAT).

Pragnę podkreślić, iż uzasadnienie do ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o ratyfikacji Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur... (Dz. U. z 2005 r., Nr 150, poz. 1253) nie wymienia Rzecznika Praw Obywatelskich jako instytucji odpowiedzialnej za stworzenie krajowego mechanizmu prewencji. Stanowi jedynie, że konieczność uniknięcia sytuacji, w której działające w Polsce organy powielewałyby swoje kompetencje, przemawia za powierzeniem funkcji

krajowego mechanizmu prewencji Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Przemawia za tym także wymóg niezależności krajowego mechanizmu prewencji i oparcie jego działalności o tzw. „Zasady paryskie”. W uzasadnieniu podkreślono, że wskazane w Części IV OPCAT uprawnienia krajowego mechanizmu prewencji nie wymagają znowelizowania ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147). Konieczna jest natomiast zmiana Regulaminu organizacyjnego Biura RPO, co zostanie niezwłocznie uczynione, po oficjalnym wyznaczeniu Rzecznika na krajowy mechanizm prewencji przez władze Rzeczypospolitej Polskiej.

Odpowiadając na pytanie Pana Profesora, jakie kroki zostały podjęte w celu realizacji zobowiązań wynikających z OPCAT, pragnę podkreślić, że liczna korespondencja w tej kwestii była prowadzona z Ministerstwem Sprawiedliwości. Już w 2003 r. Prof. Andrzej Zoll w piśmie do Ministra Sprawiedliwości zaznaczył, że organizacja i zadania omawianego mechanizmu nie powinny stawać w sprzeczności z konstytucyjną zasadą niezawisłości i niezależności Rzecznika od innych organów państwowych oraz jego odpowiedzialności jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie. Ustalono, że w ramach Biura RPO, wykonywanie zadań krajowego mechanizmu prewencji będzie skoncentrowane w Zespole Prawa Karnego Wykonawczego. Pracownicy tego Zespołu od wielu lat regularnie sprawdzają sposób traktowania osób pozbawionych wolności oraz poszanowanie ich praw. Z każdej wizytacji jest sporządzane sprawozdanie, które ze stosownymi rekomendacjami, wysyła się do wizytowanej jednostki, jak i organów nadrzędnych. Za 2007 rok zostanie również opracowany i opublikowany roczny raport z działalności Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zwłaszcza w zakresie poszanowania wolności, praw i obowiązków obywatelskich określonych w szczególności w art. 30, 31, 40 i 41 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zespół Prawa Karnego Wykonawczego będzie także koordynować działania innych Zespołów, które regularnie sprawdzają sposób traktowania osób przebywających w miejscach izolacji. Są to przede wszystkim Zespół Praw Żołnierzy i Funkcjonariuszy Służb Publicznych oraz Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców. Dyrektorzy tych Zespołów zostali poproszeni o zapoznanie się zarówno z OPCAT, jak i zaleceniami Stowarzyszenia Zapobiegania Torturom (Guide. Establishment and Designation of National Preventive Mechanisms), odnośnie działalności krajowego mechanizmu prewencji i ustosunkowanie się do nich. Ponadto, w związku z utworzeniem Zespołów Terenowych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach, Wrocławiu oraz Gdańsku, pracownicy tych Zespołów, na obszarze swojego działania, mogą pomagać w realizacji zadań krajowego mechanizmu prewencji.

Jak wynika z powyższego, poczyniono pewne założenia organizacyjne funkcjonowania krajowego mechanizmu prewencji w ramach Biura RPO. Jego pracownicy wzięli także udział w spotkaniach konsultacyjnych w sprawie utworzenia w Biurze krajowego mechanizmu prewencji:

- a. w dniu 26 września 2005 r. w Warszawie z panem Markiem Thomsonem, sekretarzem generalnym Stowarzyszenia Zapobiegania Torturom;
- b. w dniach 2-3 lutego 2006 r. w Genewie na spotkaniach zorganizowanych przez APT oraz Biuro Wysokiego Komisarza ds. Praw Człowieka;
- c. w dniu 5 października 2006 r. w Warszawie, w czasie panelu zorganizowanego przez OECD i APT w sprawie tworzenia krajowych mechanizmów prewencji;
- d. w dniach 11-14 września 2006 r. w Warszawie Rzecznik Praw Obywatelskich był wraz z APT i OHCHR współorganizatorem warsztatów szkoleniowych z zakresu zapobiegania torturom i innym formom okrutnego traktowania. Uczestniczyli w nich przedstawiciele instytucji obrony praw człowieka z całej Europy;
- e. w okresie od marca do października 2006 r. pracownik Biura RPO uczestniczył w programie szkoleniowym APT i OHCHR, na temat zapobiegania torturom, zorganizowanym dla pracowników krajowych instytucji praw człowieka z Europy i Centralnej Azji.

Jednocześnie uprzejmie informuję Pana Profesora, że w grudniu br. wystąpiłem do Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Spraw Zagranicznych, z prośbą o podjęcie inicjatywy w kwestii implementacji OPCAT oraz rozważenia potrzeby przeprowadzenia debaty na temat organizacji krajowego mechanizmu prewencji.

Łączę wyrazy szacunku
/-/ Janusz Kochanowski